

تأثیر اختلافات اخلاقی زوجین بر افزایش طلاق

لیلا شیخ علیشاهی^۱

چکیده

در میان اختلافات در بین جوامع بشری از مهمترین آنها اختلافات اخلاقی و رفتاری در بین زوجین است. که این اختلافات نوعی ناسازگاری و عدم موافقت است و بدین معناست که انسان راهی را در پیش گیرد که غیر از راه دیگری باشد و دست به اعمال و رفتاری میزند که ناشی از خلیات درونی انسان است و پس از مدتی منجر به کدورت و نفرت زوجین و جدا شدن زن و مرد می شود که متأسفانه میزان بالای همین طلاق در جوامع امروزی جامعه شناسان و محققان را به کنکاش در مورد این موضوع برآن داشته تا مکشوف گردد که چه چیزی باعث این افزایش شده است پس در این نوشتار بر آن شده ایم تا با روش توصیفی- تحلیلی به تبیین اختلافات اخلاقی و رفتاری شایع در بین زوجین بپردازیم.

یکی از شایع ترین اختلافات اخلاقی در بین زوجین ناسازگویی است که اثرات نامطلوبی را بر روی روحیه و حتی رفتار طرف مقابل می گذارد و از دیگر اختلافات اخلاقی خیانت و دروغگویی است که زوجین در مسیر زندگی چه قبل و چه بعد از ازدواج به هم گفته اند و چس از خیانت و دروغگویی بهترین موردی که باید بررسی شمی شد سوءظن و بدگمانی در بین زوجین است که با نام پارانوئید معرفی شده است و در صورتی که پارانوئید حاد باشد نیاز به درمان دارد و آخرین اختلاف اخلاقی که مورد بررسی قرار گرفته است خودخواهی در بین زوجین است که طبق بعضی منابع بزرگترین مانع حل اختلافان اخلاقی برشمرده شده است و در فصل بعدی به اختلافات رفتاری شایع در بین زوجین پرداخته شده است مانند انتقاد کرکدن که در بین زوجین بسیار رایج است و زوجین باید مراقب باشند که انتقام جای انتقاد را نگیرد. سپس سرزنش کردن را که باعث لجاجت و سردی روابط زناشویی می شود را بیان کردیم و بعد لجاجت را که فرسایش پشیمانی است و تلخی زندگی زناشویی را به همراه دارد و در نهایت غر زدن را مورد بحث و بررسی قرار دادیم که اگر نگاهی خردمندانه به زندگی ائمه و ساده زیستی آن ها داشته باشیم گامیست نخست برای اینکه از این اختلافات اخلاقی و رفتاری دست برداریم و این دو روز دنیا را با آرامش زندگی کنیم.

^۱ - کارشناس دبیری ادبیات فارسی و سال چهارم از سطح دو مربوط به درس روش تحقیق

کلید واژه: اختلاف، زوجین، اخلاقی، رفتاری، طلاق

مقدمه

تاثیر گذاری در هر زمینه ای می توان تاثیرات مثبت یا منفی داشته باشد پس تاثیر اختلافات هم همین فرمول را دنبال می کند یعنی هم می تواند تاثیر مثبت داشته باشد هم منفی، آنچه از این مقاله بر می آید هم تاثیر مثبت و هم منفی است وقتی مثبت باشد باعث استحکام زندگی زناشویی و وقتی منفی باشد منجر به دادگاه و طلاق می شود.

داستان اختلاف زن و شوهر بیشتر به زندگی گذشته آنها بر می گردد، گاهی عدم شناخت طرفین و گاهی مشکلات روحی و روانی است که برای زوجین در زندگی مشترک باعث اختلاف شده است در بعضی موارد دیده شده دختر و پسر چنان تصمیم عجولانه برای ازدواج می گیرند و تحت تاثیر خیال، رویا و بدون توجه به واقعیت ها تن به ازدواج می دهند که باعث گرفتاری خود در آینده ای نزدیک می شوند در حالی که آشنایی های بلند مدت در زمان نامزدی زمینه هایی را آشکار می کند تا انسان بهتر و راحت تر برای آینده اش تصمیم بگیرد اما آنچه در جامعه اسلامی ما ایران باید مورد توجه و بررسی قرار گیرد قبح طلاق است که ریخته شده و همین امر باعث می شود تا ما را بیشتر به این گرداب فکر، فرو برد و در رابطه با آن چاره جویی کنیم.

اختلافات ممکن است طبقاتی، فرهنگی، دینی و ... باشد ولی در این مقاله به اختلافات رفتاری که به خود فرد و تربیت خانوادگی او مربوط می شود و همچنین کنار آمدن با این موضوع که او دیگر مثل گذشته نقش فرزند خانواده را ایفا نمی کند : مثلاً مرد نقش تکیه گاه برای زن است و او باید بداند که خداوند این زن را به عنوان امانت در نزد او قرار داده است و باید برای حفظ این امانت الهی کوشا باشد و برای زن، مرد نقش حمایتی را دارد، زن طوری طراحی شده است که نیاز به حمایت و پشتیبانی یک مرد را دارد و یا زن باید بداند که فقط برای شوهر خود را بیاراید و رغبت های جنسی او را اشباح کند و با پاسخ منفی دادن به تقاضای او ایجاد عقده و ناراحتی روحی را برای مرد فراهم نکند. پس می بینیم که اگر بعضی چیزها رعایت شود عشق بیشتر و حل اختلافات راحت تر می شود.

اما وقتی صحبت از اختلاف می شود همه نگران می شوند و فکر می کنند که کار تمام است و ما در این مقدمه اشاره ای کوتاه به اختلافاتی می کنیم که نه تنها باعث طلاق نمی شود بلکه حتی باعث عشق بیشتر یا حتی گاهی به مرور زمان جذابیت زن برای مرد یا مرد برای زن می شود.

اختلافات روحیات و معنویات زن و مرد از لحاظ ارزش و مقدار به حدی است که برخی از صفاتی که برای مردان مذموم و ناپسند است همان صفت برای زنان خوب و پسندیده است.

مثلاً اولین صفاتی که در برابر دیگران برای مردان نکوهیده و برای زنان پسندیده است تکبر و غرور و خود بزرگ بینی است. پس باید در برابر غیر شوهر با غرور و تکبر رفتار کند و برای همسر رام و افتاده باشد تا کسی چشم طمع به زن ندوزد.

و اما دو صفت دیگر خوب زن ترس و بخل است که هر دو در ردیف تکبر آمده است و این دو صفت هم جزء صفات زشت برای مردان به حساب می آید برای زنان نیک و پسندیده است.

این سه صفت را خداوند متعال از روی لطف و ورحمت خویش در زن نهاده است تا زن بتواند زندگی خویش را به زیباترین و بهترین نحو نگه دارد اگر فرض را به این بگذاریم که یک زن این سه صفت را کنار بگذارد پس از مدتی چه می شود!

آری او باید بخیل باشد تا بتواند مال شوهرش را حفظ کند و همین طور باید ترسو باشد تا از افتادن در دام شیطان هرزه مصون بماند و خداوند به مقتضای حکمت خویش این سه صفت را در زن نهاده است و مرد باید از این سه صفت زن خرسند و خداوند را شاکر باشد و همانطور غیرت به جای مرد که در اوایل گاهی باعث دعوا و ناراحتی زن می شود ولی پس از مدتی زن متوجه می شود که شوهرش او را دوست دارد.

پس همانطور که گفته شد این ها منجر به طلاق و جدایی زن و شوهر نمی شود پس باید سخن را کوتاه کرد و به اختلافاتی بپردازیم که باعث جدایی و طلاق زن و شوهر می شود تا شاید با این کار باعث خوشنودی خداوند و کاهش طلاق در جامعه باشیم.

در زمینه اختلافات اخلاقی و رفتاری زوجین در سالهای اخیر به صورت کلی چند کتاب و مقاله منتشر شده است، اما هیچکدام به صورت جزئی به خود اختلافات اخلاقی و با این همه صراحت پرداخته نشده است از میان کتابهای توان به کتاب ازدواج رنج مقدس به نویسندگی داریل شارپ و ترجمه سیمین موحد اشاره کرد که مسلماً این کتاب از منظر اسلام به آن پرداخته نشده است و همچنین مقاله ی نقش وفاداری همسران در اعتماد آفرینی و راهبردهای توسعه آن در نهاد خانواده به نویسندگی محمد باترکج باف که به صورت کلی به اختلافات زناشویی پرداخته شده است و کمتر به جزئیات توجه کرده است.

در این مقاله بعد از مفهوم شناسی به بررسی رایج ترین اختلافات اخلاقی و رفتاری در بین زوجین پرداخته شده است و راهکارهایی برای حل این اختلافات با توجه به آیات و روایات داده شده است.

۱- مفهوم شناسی

برای تفهیم و روشن بودن موضوع و بدنه مقاله اول از هر چیز سه کلمه اختلاف، اخلاق و طلاق را معنا می‌کنیم تا برای کسی ابهامی نماند.

۱-۱- معنای لغوی

اختلاف از ریشه «خلف» است برای این کلمه سه معنا ذکر شده یکی این که انسان راهی را در پیش گیرد که غیر از راه دیگری باشد.^۱ برخی دیگر آن را به معنای نقیض اتفاق، عدم موافقت، ناسازگاری و با یکدیگر خلاف کردن دانسته‌اند.^۲ بعضی دیگر آن را نزاع کردن، نزد کسی آمد و شد کردن، طرد کردن، نزاع و کشمکش معنا کرده‌اند.^۳ در اینجا بیشتر این معانی مد نظر است.

ب) اخلاق در لغت جمع «خلق» (بر وزن فُعْل) و خُلُق بر وزن فُعْل است به گفته راغب در کتاب مفردات این دو واژه در اصل به یک ریشه باز می‌گردد، خلق به معنای هیئت و شکل و صورتی است که انسان با چشم می‌بیند و خُلُق به معنی قوا و سجایا و صفات درونی است که با چشم دل دیده می‌شود.

ج) طلاق از لحاظ لغوی به معنی رها شدن، جدا شدن زن و مرد می‌باشد.

د) رفتار در لغت می‌شود روش، سیر، طرز حرکت، سلوک.^۴

۱-۲- معنای اصطلاحی

الف) تعریف اختلاف از دیدگاه متکلمان : از نظر بعضی متکلمان اختلاف عبارت است از وجود دو شی که مثل هم و ضد هم نباشند.

^۱ - راغب، مفردات، ص ۲۹۲

^۲ - دهخدا، لغت نامه

^۳ - معین، فرهنگ فارسی، ص ۹۲

^۴ همان، ص ۵۲۴

نتیجه گیری

تفاهم و عشق در زندگی زناشویی بطور یکنواخت و همیشگی نبوده است و همین قهر و آشتی ها بوده است که زندگی را زیباتر و زن و شوهر را نسبت به قبل عاشق تر و نزدیک تر کرده است.

تفاوت های ماهیتی جنس زن و مرد با اینکه اختلافاتی را به دنبال دارد ولی خداوند متعال آنها را طوری خلق کرده است که باعث آرامش یکدیگر شوند و اگر اختلافی پیش آمد زن را طوری طراحی کرده است که می تواند با آن روش هایی که در اختیار و طبیعت اوست بر مرد غالب شود و این یکی از زیبایی ها و اسرار خلقت است که با وجود استخوان درشت تر و قد بلندتر مرد و حتی صدای کلفت تر او این امکانات را به او داده است تا با همان لطافت های روحی؛ در مرد نفوذ کرده و باعث تعادل شود.

اما خصوصیات چو بخل، ترس، تکبر که به ظاهر خصوصیات بدی هستند اما خداوند خود از روی علمش آن را در زن نهاد تا باعث آرامش و عشق بیشتر مرد شود با اینکه مردان این سه صفت زشت و ناپسند ولی برای زنان پسندیده و نیکو است.

بنابراین ما اختلافاتی را بیشتر در نظر داریم که باعث طلاق و جدایی زوجین می شود مثل ناسزاگویی، خیانت و دروغ، سوء ظن، ملامت کردن و غر زدن زوجین، که به عنوان مثل ناسزاگویی بر می گردد به تربیت خانوادگی هر فرد که هر فرد اگر در زندگی گذشته اش طوری تربیت شود که به جای بد اخلاقی و ناسزاگویی به صحبت کردن و گفتن خواسته هایش بپردازد مسلماً هیچوقت کارش به جدایی و طلاق نمی کشد و یا در مورد کسی که می خواهد ازدواج کند اگر صادقانه در رابطه با زندگی گذشته اش با طرف مقابل صحبت کند و همه حقایقی که اگر بعداً روشن شود منجر به طلاق یا حتی طلاق عاطفی آنها شود بیان شود و پس از صادقانه گفتن ماجرا برای طرفین مقابل، توبه کند و دیگر بعد از ازدواج دست از خیانت کردن و دروغ گفتن بردارد مسلماً مشکلی پیش نخواهد آمد.

چون اگر به کارهایش ادامه دهد حتماً عواقبی چون سوء ظن و بدگمانی را به دنبال درد و هم این اختلافات پس از مدتی منجر به طلاق می شود.

طلاق هر چند که در هنگام ضرورت تجویز شده، اما مبعوض ترین حلال های الهی است که با آن، عرش خدا به لرزه در می آید، و خیر و برکت بر خانه ای که مطلقه در آن است، نازل نمی گردد. و لذا عواقب ناگوار طلاق بر هیچ کس پوشیده نیست شاید بتوان گفت که در بین آسیب های اجتماعی عصر کنونی، زیان طلاق از بقیه آسیب ها بیشتر است.

بدون شک، قرارداد زوجیت از جمله قراردادهایی که باید قابل جدایی باشد، چرا که گاه علی پیش می آید که زندگی مشترک زن و مرد با هم غیر ممکن یا طاقت فرسا و مملو از مفاسد می کند.

اما عواقب جوامعی چون جامعه ی مذهب مسیحیت که طلاق را ممنوع می شمارند این است که یا جدا از یکدیگر زندگی می کنند و یک همسر غیر رسمی برای خود انتخاب کرده اند و یا با خون دل خوردن و زجر کشیدن با هم زندگی می کنند.

بنابراین اصل مساله طلاق یک ضرورت است، اما یادمان نرود که این ضرورت را باید به حداقل تقلیل ممکن برسانیم و تا آنجا که راهی برای ادامه زوجیت است، کسی سراغ این حلال مبعوض نرود.

فهرست منابع

* قرآن کلام الله

۱. ابن بابویه القمی، محمد بن علی (شیخ الصدوق) (م ۳۸۱ ق)، من لا یحضر الفقیه، موسسه نشر اسلامی دوم
۲. ابن بابویه قمی، محمد بن علی، الخصال، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۳ ق
۳. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، رهاورد خرد / ترجمه تحف العقول، (مترجم: پرویز اتابکی)، تهران: نشر و پژوهش فرزانه روز، ۱۳۷۶ ش
۴. آذر، ماهیار، ازدواج : حل مشکلات زناشویی، تهران، نشر قطره، ۱۳۸۵۵.
۵. آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، شرح آقا جمال خوانساری بر غرر الحکم و درر الکلم، (جلال الدین حسینی ارموی محدث)، ج ۶، چاپ چهارم، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۶ ش
۶. پسندیده، عباس، رضایت زناشویی، قم، موسسه فرهنگی دار الحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۱
۷. ترجمه دشتی، محمد، مصحف نهج البلاغه، ولیعصر، چاپ اول، ۱۳۹۳
۸. تمیمی آمدی، عبدالوهاب، غرر الحکم و درر الکلم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶
۹. الحر العاملی، محمد بن الحسن، تحقیق عبد الرحیم الربانی الشیرازی، وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، ۲۰ ج
۱۰. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم: مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۹ ق

۱۱. حرانی، ابن شعبه، تحفه العقول عن آل الرسول، چاپ دوم، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ ق.
۱۲. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷
۱۳. شهید مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، انتشارات صدرا، چاپ یازدهم، ۱۳۹۲
۱۴. الشیبانی، احمد بن محمد (ابن حنبل) (م ۹۶۵ ق) مسند ابن حنبل ۱۴۱۴ ق، دوم
۱۵. طبرسی، الفضل بن حسن، (امین الاسلام) (م ۵۴۸)، مکارم الاخلاق، قم، الشریف الرضی، ۱۴۱۲ ق
۱۶. علیزاده، مهدی، مبانی و مفاهیم اخلاق اسلامی، دفتر نشر معارف، چاپ هفتم، تابستان ۱۳۹۴
۱۷. قهاری-ضرغامی، شهربانو-مهران، پارانوئید (کج باوری)، تهران، نشر قطره، ۱۳۸۶
۱۸. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، تصحیح علی اکبر غفاری، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵
۱۹. ماجراجو، محسن، نیازها و روابط زن و شوهر، گروه چاپ و نشر قدسیان، قم، چاپ چهارم، ۱۳۹۲
۲۰. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت، موسسه الوفاء، ۱۴۰۴ ق
۲۱. محدثی، جواد، بر کرانه شرح چهل حدیث امام خمینی رحمه الله، مرکز نشر هاجر، ۱۳۸۹
۲۲. مصطفوی، سید جواد، بهشت خانواده، قدس، قم، انتشارات دارالفکر، چاپ اول، ۱۳۹۰
۲۳. معین، دکتر محمد، فرهنگ اسلامی، انتشارات فرهنگ نما، تهران، ۱۳۸۶
۲۴. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۴ ش
۲۵. ورام بن أبی فراس، مسعود بن عیسی مجموعه ورام، آداب و اخلاق در اسلام، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۶۹ ش

